

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΟΣ ΑΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΗΡΩΙΚΗΣ ΝΗΣΟΥ ΚΑΣΟΥ**

Αριθ.Απόφ: 29/2026

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α
από το 13^ο πρακτικό της 31-3-2026
συνεδριάσεως του Δημοτικού Συμβουλίου
Δήμου Ηρωικής Νήσου Κάσου

ΘΕΜΑ: ΤΟΠΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ GR- ECO ISLAND ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ Η.Ν. ΚΑΣΟΥ.
ΣΥΜΦΩΝΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ

Στην Η.Ν. Κάσο, σήμερα την 6^η μηνός Απριλίου 2026 ημέρα Δευτέρα και ώρα 12:00, συνήλθε σε ειδική τακτική μεικτή συνεδρίαση η οποία πραγματοποιήθηκε δια ζώσης και δια περιφοράς (μέσω τηλεδιάσκεψης), το Δημοτικό Συμβούλιο Ηρωικής Νήσου Κάσου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 67 παρ. 5 του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87/2010)

Το Δημοτικό Συμβούλιο συνεκλήθη με την αρ. πρωτ. 1454/02-04-2026 έγγραφη πρόσκληση του Προέδρου κ. Τουσούνη Νικόλαου η οποία δημοσιεύθηκε και κοινοποιήθηκε νομότυπα σε όλους τους Δημοτικούς Συμβούλους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 67 του Ν.3852/2010 (ΦΕΚ Α' 87/2010) όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 74 του Ν. 4555/19-7-2018 (ΦΕΚ Α'133/2018), της εγκυκλίου του ΥΠ.ΕΣ. 375/39167/02-06-2022 περί λειτουργίας Δημοτικού Συμβουλίου και του άρθρου 6 του Ν. 5056/2023.

Στη συνεδρίαση αντικαθιστά τον Δήμαρχο Ηρωικής Νήσου Κάσου κ. Ερωτόκριτο Μιχάλη, ο Αντιδήμαρχος κ. Φραγκούλης Δημήτριος .

Επίσης παρίσταται :

1. Η κα. Μοροπούλου Τόνια και ο κ. Βασιλειάδης Βασίλειος μέσω τηλεδιάσκεψης.
2. Πρακτικογράφος της σημερινής συνεδρίασης είναι ο δημοτικός υπάλληλος: κ. Καρμίρης Παναγιώτης.

Διαπιστώθηκε ότι υπάρχει νόμιμη απαρτία δεδομένου ότι σε σύνολο δεκατριών (13) μελών, βρέθηκαν ένδεκα (11) μέλη παρόντα, ήτοι:

<u>Παρόντες</u>	<u>Απόντες</u>
1. Τουσουνής Νικόλαος , Πρόεδρος 2. Φραγκούλης Δημήτριος, Αντιδήμαρχος 3. Νικολάου Ιωάννης, Αντιδήμαρχος 4. Κουριαντάκης Γεώργιος, Αντιδήμαρχος 5. Περσελής Κωνσταντίνος, Αντιδήμαρχος (τηλεδιάσκεψη) 6. Παρλής Εμμανουήλ, Μέλος 7. Διακάκη Ελένη, Γραμματέας (τηλεδιάσκεψη) 8. Μαυρομούστακος Χριστοφής-Σπυρίδων 9. Ηλιακώστας Γεώργιος, Μέλος (τηλεδιάσκεψη) 10. Πέπης Εμμανουήλ, Μέλος (τηλεδιάσκεψη) 11. Γρηγοριάδης- Ζεμαλής Κωνσταντίνος, Μέλος	1. Βρετός Εμμανουήλ, Μέλος 2. Δασκαλάκη Ιουλία, Αντιπρόεδρος Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος εισηγούμενος το θέμα εξέθεσε στο Σώμα το Τοπικό Σχέδιο Δράσης το οποίο εκπόνησε η εταιρεία Energy Project και αποτυπώνεται ηλεκτρονικά στον σύνδεσμο :

https://drive.google.com/drive/folders/1TCozJLGL5LQSuuTkDPHU0CcWag3sEZGy?usp=drive_link

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος ανέγνωσε την επιστολή του κ. Ηλιακώστα Γεωργίου επί του θέματος:

Αγαπητέ Πρόεδρε,

Οι Δημοτικοί σύμβουλοι της Παράταξης «Μαζί για την Κάσο», λαμβάνοντας υπόψη το Τοπικό Σχέδιο Δράσης που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας GR-eco Islands, αναγνωρίζουμε ότι η κατεύθυνση της πράσινης και βιώσιμης μετάβασης αποτελεί αναγκαιότητα για το νησί και ότι το συγκεκριμένο Σχέδιο περιλαμβάνει θετικές, τεκμηριωμένες και σύγχρονες προσεγγίσεις.

Ταυτόχρονα, θεωρούμε ότι η επιτυχία του Σχεδίου δεν θα κριθεί από την πληρότητα του σχεδιασμού, αλλά από τον βαθμό ρεαλισμού, ιεράρχησης και διοικητικής επάρκειας κατά την υλοποίησή του. Για τον λόγο αυτό, δηλώνουμε ότι δεν απορρίπτουμε τη στρατηγική κατεύθυνση του GR-eco Islands, αλλά καταθέτουμε συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης και θεσμικής θωράκισης, ώστε το Σχέδιο να μην εξελιχθεί σε ένα βαρύ και ανεφάρμοστο πλαίσιο καλών προθέσεων.

Κεντρική θέση μας είναι ότι η υλοποίηση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης πρέπει να γίνει σταδιακά και με σαφή φάση εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη τις πραγματικές δυνατότητες ενός μικρού νησιωτικού Δήμου. Ζητείται, επομένως, η ρητή δέσμευση του Δημοτικού Συμβουλίου ότι το Σχέδιο θα εφαρμοστεί σε διακριτές φάσεις, με αξιολόγηση της προόδου κάθε φάσης πριν την ενεργοποίηση της επόμενης, και χωρίς ταυτόχρονη εκκίνηση όλων των έργων.

Παράλληλα, θεωρούμε αναγκαίο να υπάρξει σαφής ιεράρχηση προτεραιοτήτων. Όχι όλα τα έργα να αντιμετωπίζονται ως ισοδύναμα και άμεσης προτεραιότητας, αλλά να επιλεγεί περιορισμένος αριθμός εμβληματικών παρεμβάσεων για τον πρώτο κύκλο υλοποίησης του GR-eco Islands. Τα έργα αυτά θα αποτελέσουν τον βασικό κορμό της χρηματοδότησης, της διοικητικής προσπάθειας και της δημόσιας λογοδοσίας, ενώ τα υπόλοιπα θα παραμείνουν ενταγμένα στο Σχέδιο, χωρίς όμως να ενεργοποιούνται ταυτόχρονα.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνουμε στο ζήτημα της διοικητικής και τεχνικής ικανότητας του Δήμου. Η ίδια η μελέτη αναγνωρίζει τους περιορισμούς στελέχωσης και πόρων. Ως εκ τούτου, θεωρείται κρίσιμο να τεθεί ως προϋπόθεση ότι κανένα σύνθετο ή υψηλής τεχνικής πολυπλοκότητας έργο δεν θα προκηρύσσεται εάν δεν έχει προηγουμένως εξασφαλιστεί σαφής μηχανισμός υλοποίησης, επαρκής τεχνική υποστήριξη και ορισμός υπευθύνου έργου με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και υποχρέωση λογοδοσίας.

Σε ό,τι αφορά τον ψηφιακό μετασχηματισμό, στηρίζουμε τη στρατηγική επιλογή του Σχεδίου, επισημαίνουμε όμως ότι απαιτείται ρεαλιστική και σταδιακή εφαρμογή. Η τεχνολογία οφείλει να υπηρετεί άμεσα κρίσιμες ανάγκες των κατοίκων, όπως η υγεία, η εκπαίδευση και η βασική διοικητική εξυπηρέτηση, και όχι να μετατραπεί σε έναν σύνθετο μηχανισμό που υπερβαίνει τις δυνατότητες του Δήμου και των πολιτών. Για τον λόγο αυτό προτείνεται η υλοποίηση ψηφιακών παρεμβάσεων με λογική ελάχιστης λειτουργικής λύσης (MVP), πριν την ανάπτυξη πιο σύνθετων πλατφορμών.

Θεωρούμε, επίσης, απαραίτητη τη θεσμοθέτηση διαφάνειας και δημόσιας λογοδοσίας για το GR-eco Islands. Ζητείται η καθιέρωση ετήσιας δημόσιας έκθεσης προόδου, η παρουσίασή της στο Δημοτικό Συμβούλιο και η ενημέρωση των πολιτών σε απλή και κατανοητή γλώσσα. Τα ευρωπαϊκά και εθνικά κονδύλια που θα αξιοποιηθούν στο πλαίσιο του Σχεδίου ανήκουν στους δημότες και η διαχείρισή τους πρέπει να γίνεται με πλήρη διαφάνεια.

Ως προς τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, στηρίζουμε την ανάγκη ενεργού εμπλοκής πολιτών και φορέων, τονίζουμε όμως ότι αυτή πρέπει να είναι στοχευμένη και ουσιαστική. Η συμμετοχή να εστιάζει σε συγκεκριμένες ομάδες και έργα με άμεσο αντίκτυπο στην καθημερινότητα, ώστε να αποφεύγεται η κοινωνική κόπωση και η απαξίωση των διαδικασιών διαβούλευσης.

Συγκεκριμένα, τοποθετούμαστε στα εξής:

Αναφορικά με τον πυλώνα 1 – Ενεργειακή Μετάβαση & Παραγωγή προτείνουμε την δημιουργία τοπικού ενεργειακού παρατηρητηρίου και ποιο συγκεκριμένα ένα απλό σύστημα καταγραφής κατανάλωσης και κόστους ενέργειας σε:

- δημοτικά κτίρια,
- αντλιοστάσια,
- σχολεία.

Η πρόταση αυτή δεν απαιτεί μεγάλες επενδύσεις και προετοιμάζει σοβαρά τα επόμενα έργα ΑΠΕ.

Αναφορικά με τον Πυλώνα 4 - Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία και το μέτρο Π4.3 Θέσπιση και υλοποίηση ετήσιου προγράμματος βραβείων καινοτομίας, θεωρούμε ότι το μέτρο αυτό είναι αρκετά εσωστρεφές και θα ήταν προτιμότερο να υποστηριχθούν οι υποψήφιοι ώστε να συμμετέχουν σε Πανελλήνιες ή διεθνείς δράσεις έτσι ώστε να ενισχυθεί η εξωστρέφεια και η προώθηση των τοπικών προϊόντων. Επιπλέον μπορεί να δημιουργηθεί ένα τοπικό σήμα «Παράγεται & Λειτουργεί στην Κάσο» το οποίο θα αποτελεί το εθελοντικό τοπικό σήμα για: προϊόντα, καταλύματα, υπηρεσίες που σέβονται τοπικούς πόρους και θα προσφέρει ισχυρό storytelling για: βιώσιμο τουρισμό, τοπική ταυτότητα και ποιότητα αντί ποσότητας.

Αναφορικά με τον Πυλώνα 5 – Ψηφιακός Μετασχηματισμός, κρίνουμε πως άμεση προτεραιότητα είναι

- 1) η ψηφιοποίηση των διαδικασιών του Δήμου μας και η ένταξη των ψηφιακών υπογραφών
- 2) η εκπαίδευση του προσωπικού του Δήμου σε νέες τεχνολογίες και την Τεχνίτη Νοημοσύνη
- 3) η πλήρης καταγραφή των Assets του Δήμου και η παρακολούθηση αυτών

- 4) η εφαρμογή μέτρων, πολιτικών και συστημάτων ασφάλειας πληροφοριών
- 5) η δημιουργία Ψηφιακού Δημοτικού Dashboard (εσωτερικής χρήσης) - ένα εργαλείο για Δήμο και ΔΣ, που θα προβάλλει την πρόοδο έργων και δείκτες κατανάλωσης / κόστους

Αναφορικά με τον Στόχο 6 - Ανάπτυξη συνεργατικών χώρων (co-working spaces) κάτω από τον πυλώνα 5, θεωρούμε ότι δεν είναι βιώσιμος και λειτουργικός στόχος καθώς οι ανάγκες για Co-Working Spaces απαιτούν κοστοβόρες υποδομές.

Αναφορικά με τον Πυλώνα 6 - Ενίσχυση Ανθρώπινου δυναμικού και την Υποδράση 1: Ίδρυση και λειτουργία σχολής караβομαραγκών (ΚΕΚ) στο Μέτρο Π6.2 θα πρέπει να εκπονηθεί πρότερα μελέτη βιωσιμότητας και να αξιολογηθούν οι (από το 2023) έως τώρα δράσεις – ενέργειες που έχουν υλοποιηθεί στην Χώρα μας.

Επιπλέον προτείνουμε:

- 1) Ένα Δημοτικό Mini-PMO για GR-eco Islands όπου θα αποτελείται από έναν συντονιστή και θα έχει σαφές Reporting αλλά και την υποστήριξη ωρίμανσης έργων.
- 2) Την δημιουργία ενός προγράμματος «Νέοι & Δεξιότητες Νησιού» όπου θα περιλαμβάνει χειμερινά και θερινά εργαστήρια και την πρακτική εμπλοκή νέων.

Τέλος, θεωρούμε σημαντικό να δηλωθεί ρητά ότι η Κάσος δεν επιδιώκει μοντέλο βιτρίνας ούτε αντιγραφή άλλων νησιωτικών παραδειγμάτων, αλλά χαράσσει τον δικό της δρόμο βιώσιμης μετάβασης, προσαρμοσμένο στη μικρή κλίμακα, στις πραγματικές ανάγκες και στην ταυτότητα του τόπου.

Με βάση τα παραπάνω, δηλώνουμε ότι στηρίζουμε τη στρατηγική κατεύθυνση του GR-eco Islands υπό την προϋπόθεση ότι θα υιοθετηθούν σαφείς κανόνες ιεράρχησης, διοικητικής επάρκειας, διαφάνειας και σταδιακής υλοποίησης. Στόχος δεν είναι η αντιπαράθεση για την αντιπαράθεση, αλλά η διασφάλιση ότι το Τοπικό Σχέδιο Δράσης θα αποτελέσει εργαλείο πραγματικής προόδου για την Ηρωική Νήσο Κάσο και όχι ένα σχέδιο χωρίς πρακτικό αντίκρισμα.

Έπειτα τον λόγο έλαβε η κα. Μοροπούλου Τόνια η οποία ανέφερε πως οι ανωτέρω προτάσεις εντάχθηκαν ήδη στο παραδοτέο πλην μιας που αφορά το Παρατηρητήριο μιας που θα υπάρχει νόμιμο Εθνικό Παρατηρητήριο.

Έτσι ολόκληρο το ΤΣΔ GReco Island για την ΗΝ Κάσο διαμορφώθηκε όπως αποτυπώνεται ηλεκτρονικά στον σύνδεσμο:

https://drive.google.com/drive/folders/1TCozJLGL5LQSuuTkDPHU0CcWag3sEZGy?usp=drive_link

Στην συνέχεια ο Πρόεδρος κατέθεσε στο Σώμα το κάτωθι σχέδιο Συμφώνου Δέσμευσης:

ΣΧΕΔΙΟ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ

Κοινή Δέσμευση

για την εφαρμογή του Τοπικού Σχεδίου Δράσης GRECO Islands

Ηρωική Νήσος Κάσου

[Σχέδιο προς οριστικοποίηση μετά την τελική έγκριση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης και των συνοδευτικών δεσμεύσεων.]

1 Ιστορικό και πεδίο εφαρμογής του εγγράφου

1.1 Ιστορικό

Η παρούσα κοινή δέσμευση καταρτίζεται στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας GReco Islands και συνοδεύει το Τοπικό Σχέδιο Δράσης της Ηρωικής Νήσου Κάσου. Αποτελεί το κοινό πλαίσιο συνεργασίας των φορέων που επιθυμούν να στηρίξουν την εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης και να συμβάλουν, από κοινού και με συντονισμένο τρόπο, στην επίτευξη των στόχων της πρωτοβουλίας στο νησί.

Η διαμόρφωση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης προηγήθηκε μέσα από συστηματική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης, συλλογή, επεξεργασία, αξιολόγηση και διασταύρωση ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων, καθώς και μέσα από διαδικασίες διαβούλευσης με φορείς, πολίτες και ενδιαφερόμενα μέρη. Η προσέγγιση που ακολουθήθηκε είχε ολιστικό χαρακτήρα και κάλυψε τους βασικούς άξονες βιώσιμης ανάπτυξης του νησιού, ώστε οι προτεινόμενες παρεμβάσεις να είναι τεκμηριωμένες, ρεαλιστικές και εφαρμόσιμες.

Η κοινή δέσμευση έρχεται να αποτυπώσει σε ένα ενιαίο κείμενο την κοινή πολιτική βούληση, τη βασική μεθοδολογία συνεργασίας και το ελάχιστο πλαίσιο συντονισμού που απαιτείται για τη μετάβαση από τον σχεδιασμό στην εφαρμογή. Παράλληλα, αποτελεί γέφυρα μεταξύ του στρατηγικού σχεδιασμού, της συμμετοχικής διαδικασίας που προηγήθηκε και των συγκεκριμένων δεσμεύσεων που αναλαμβάνουν οι εμπλεκόμενοι φορείς για την υποστήριξη της υλοποίησης.

1.2 Κυριότερα σημεία βιώσιμης ανάπτυξης και υφιστάμενη δυναμική του νησιού

Η Κάσος παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που καθιστούν αναγκαία μια ολοκληρωμένη και ρεαλιστική προσέγγιση βιώσιμης νησιωτικής ανάπτυξης. Τα βασικά ζητήματα αφορούν, μεταξύ άλλων, την ενέργεια και την κλιματική ανθεκτικότητα, τη διαχείριση υδάτινων πόρων, τα απόβλητα και την κυκλική οικονομία, τις μεταφορές και τη συνδεσιμότητα, την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, καθώς και την ενίσχυση της διοικητικής και κοινωνικής ικανότητας του νησιού.

Παράλληλα, το νησί διαθέτει σημαντικά ερείσματα για τη στήριξη μιας τέτοιας στρατηγικής. Η Κάσος έχει ήδη συμμετάσχει σε πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την καθαρή ενέργεια και τη βιώσιμη μετάβαση των νησιών, όπως η ευρωπαϊκή πρωτοβουλία Clean Energy for EU Islands, μέσω της οποίας υποστηρίχθηκε ο στρατηγικός ενεργειακός σχεδιασμός και η διερεύνηση εναλλακτικών σεναρίων για το νησί. Παράλληλα, η τοπική εμπειρία από δράσεις ανακύκλωσης και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, καθώς και ο ισχυρός δεσμός της κοινωνίας με το τοπίο, τη θάλασσα και την πολιτιστική της ταυτότητα, δημιουργούν μια ουσιαστική βάση πάνω στην οποία μπορεί να οικοδομηθεί το παρόν σχέδιο συνεργασίας.

Η υφιστάμενη δυναμική του νησιού ενισχύεται επίσης από τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και των φορέων στη διαδικασία σχεδιασμού, μέσα από ερωτηματολόγια, στοχευμένες επαφές και διαβουλεύσεις με επιμέρους ομάδες του πληθυσμού και της κασιώτικης κοινότητας. Το στοιχείο αυτό είναι ιδιαίτερα κρίσιμο, καθώς ενισχύει τη νομιμοποίηση του σχεδιασμού, βελτιώνει τη στόχευση των παρεμβάσεων και δημιουργεί προϋποθέσεις μεγαλύτερης αποδοχής και αποτελεσματικότητας κατά την εφαρμογή.

1.3 Ευκαιρίες που δημιουργούνται και πεδίο εφαρμογής

Η συμμετοχή της Κάσου στην πρωτοβουλία δημιουργεί ευκαιρίες για καλύτερο συντονισμό έργων και πολιτικών, προσέλκυση χρηματοδότησης, τεχνική υποστήριξη για την ωρίμανση παρεμβάσεων, ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών και βελτίωση της καθημερινότητας κατοίκων και επισκεπτών. Δημιουργεί επίσης ευκαιρίες για συνεργασίες μεταξύ δημόσιων φορέων, οργανισμών υποστήριξης, ερευνητικών ιδρυμάτων, επαγγελματικών και κοινωνικών φορέων, με σκοπό την παραγωγή μετρήσιμων αποτελεσμάτων σε τοπικό επίπεδο.

Το πεδίο εφαρμογής της παρούσας κοινής δέσμευσης καλύπτει το σύνολο του Τοπικού Σχεδίου Δράσης GReco Islands της Ηρωικής Νήσου Κάσου και αφορά όλα τα μέτρα, τις οργανωτικές παρεμβάσεις και τις συνεργασίες που απαιτούν συλλογικό συντονισμό ή κοινή υποστήριξη. Οι ειδικότερες, δεσμευτικές και στοχευμένες συνεισφορές κάθε φορέα αποτυπώνονται χωριστά στις μεμονωμένες / ομαδοποιημένες δεσμεύσεις υπογραφόντων, οι οποίες προσαρτώνται στην παρούσα κοινή δέσμευση.

Πρόσθετα, η Κάσος διαθέτει ήδη ώριμες πρωτοβουλίες ήπιου τουρισμού και περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το αδειοδοτημένο δίκτυο μονοπατιών, τις δράσεις ανακύκλωσης και τις συνεργασίες με φορείς όπως το Clean Energy for EU Islands και το Aegean Rebreath, οι οποίες ενισχύουν τη βάση υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης.

2 Κοινός στόχος

2.1 Κοινός στόχος

Κοινός στόχος των υπογραφόντων είναι η συντονισμένη υποστήριξη της Ηρωικής Νήσου Κάσου για την αποτελεσματική εφαρμογή του Τοπικού Σχεδίου Δράσης GReco Islands και η συμβολή τους, στο πεδίο αρμοδιότητας και ευθύνης εκάστου, στην εκπλήρωση των προϋποθέσεων για τη σταδιακή μετάβαση του νησιού στα προβλεπόμενα από τη Χάρτα στάδια πιστοποίησης και, τελικώς, για τη χορήγηση του σήματος «GRecoISLAND», εντός του προβλεπόμενου από τη Χάρτα χρονικού ορίζοντα.

Ο στόχος αυτός εξειδικεύεται μέσα από τους έξι Πυλώνες της πρωτοβουλίας και τα επιμέρους μέτρα του εγκεκριμένου Τοπικού Σχεδίου Δράσης και συνδέεται τόσο με την υλοποίηση των απαιτούμενων παρεμβάσεων όσο και με την ενίσχυση της διοικητικής, τεχνικής και κοινωνικής ικανότητας που απαιτείται για τη μετάβαση του νησιού σε ένα πιο βιώσιμο, ανθεκτικό και λειτουργικό αναπτυξιακό πρότυπο.

2.2 Εδαφικό πεδίο

Το εδαφικό πεδίο της παρούσας κοινής δέσμευσης ταυτίζεται, καταρχήν, με τα διοικητικά όρια του Δήμου Ηρωικής Νήσου Κάσου. Όπου απαιτείται, επιμέρους μέτρα, έργα ή υποστηρικτικές δράσεις μπορούν να αναπτύσσονται και σε ευρύτερο λειτουργικό, διαδημοτικό ή διανησιωτικό πλαίσιο, ιδίως όταν αυτό προκύπτει από το είδος της παρέμβασης, από απαιτήσεις χρηματοδότησης, από τεχνικές ή διοικητικές συνέργειες ή από την αναγκαία εμπλοκή υπερτοπικών φορέων.

2.3 Αναμενόμενα κοινά οφέλη

Από την εφαρμογή της παρούσας κοινής δέσμευσης και του Τοπικού Σχεδίου Δράσης αναμένεται να προκύψουν ιδίως τα ακόλουθα κοινά οφέλη:

- η βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και η ενίσχυση της ανθεκτικότητας του νησιού απέναντι στις πιέσεις της νησιωτικότητας, της κλιματικής αλλαγής και της γεωγραφικής απομόνωσης,
- η αναβάθμιση βασικών υποδομών, υπηρεσιών κοινής ωφέλειας και διοικητικών εργαλείων, με έμφαση στη λειτουργικότητα, στην προσβασιμότητα και στη μακροχρόνια βιωσιμότητα,
- η προστασία, διατήρηση και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος της Κάσου ως βασικού στοιχείου της ταυτότητας και της αναπτυξιακής προοπτικής του νησιού,
- η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, της απασχόλησης, της κοινωνικής συνοχής, της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας μέσω νέων συνεργασιών και στοχευμένων παρεμβάσεων,
- η βελτίωση της πρόσβασης του νησιού σε χρηματοδοτικά εργαλεία, μηχανισμούς τεχνικής υποστήριξης, διαδικασίες ωρίμανσης και συστήματα παρακολούθησης, και
- η εμπέδωση κουλτούρας συνεργασίας, διαβούλευσης, λογοδοσίας και κοινής ευθύνης μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης, των φορέων και της τοπικής κοινωνίας για την επιτυχή υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης.

3 Στρατηγικές προτεραιότητες και μέτρα

Η παρούσα ενότητα αποτυπώνει, ανά Πυλώνα, τις βασικές στρατηγικές προτεραιότητες της Ηρωικής Νήσου Κάσου, τα μέτρα που έχουν επιλεγεί μέσω της διαδικασίας στρατηγικής ανάλυσης εναλλακτικών επιλογών και την εσωτερική ιεράρχηση εφαρμογής τους. Η αποτύπωση γίνεται σε συνοπτική μορφή, με ονομαστική αναφορά των μέτρων, καθώς τα μέτρα και η πλήρης τεχνική, λειτουργική και στρατηγική τεκμηρίωσή τους αναλύονται αναλυτικότερα στο Τοπικό Σχέδιο Δράσης και στα συνοδευτικά παραδοτέα του. Η επιλογή αυτή ακολουθεί τη λογική του πλαισίου GReco Islands, σύμφωνα με το οποίο στην παρούσα φάση προέχει η σαφής αποτύπωση της δέσμης μέτρων, της σχέσης τους με τους στόχους και της βασικής λογικής ιεράρχησης και συντονισμού τους.

Τα στοιχεία βαθμού ωριμότητας, ενδεικτικών επενδυτικών αναγκών και ενδεικτικών πηγών χρηματοδότησης έχουν ενσωματωθεί στην παρούσα κοινή δέσμευση με βάση το οριστικοποιημένο Παραδοτέο 4, σε συνέπεια με τα δελτία ωριμότητας, τις επενδυτικές ανάγκες και τις ενδεικτικές πηγές χρηματοδότησης του Τοπικού Σχεδίου Δράσης.

3.1 Πυλώνας 1 - Ενεργειακή Μετάβαση

3.1.1 Βασικές στρατηγικές προτεραιότητες

Η στρατηγική προτεραιότητα του Πυλώνα 1 είναι η σταδιακή μετάβαση της Κάσου σε πιο αποδοτικό και χαμηλών εκπομπών ενεργειακό και μεταφορικό πρότυπο, με έμφαση στην αύξηση της συμμετοχής των ΑΠΕ στο ηλεκτρικό σύστημα Καρπάθου-Κάσου, στη μείωση του ενεργειακού κόστους και αποτυπώματος των δημοτικών και δημόσιων υποδομών, στην ανάπτυξη βασικών υποδομών ηλεκτροκίνησης και στην προώθηση ήπιων μορφών βιώσιμης κινητικότητας. Το Master Plan

επισημαίνει ότι στον τομέα της ενέργειας και των μεταφορών η μείωση της ζήτησης, η ενίσχυση των ΑΠΕ και ο εξηλεκτρισμός των μεταφορών αποτελούν βασικούς άξονες δράσης, ενώ το Π3 κατέληξε στην επιλογή συγκεκριμένης δέσμης μέτρων για την Κάσο.

3.1.2 Επιλεγμένα μέτρα

- **M1** - Ανάπτυξη φωτοβολταϊκών ή υβριδικών συστημάτων στο ΗΣ Καρπάθου-Κάσου
- **M2** - Εκπόνηση Δημοτικού Σχεδίου Μείωσης Εκπομπών
- **M3** - Ενεργειακή αναβάθμιση δημοτικών / δημόσιων κτιρίων
- **M4** - ΑΠΕ σε υποδομές κοινής ωφέλειας
- **M5** - Ανάπτυξη δημοσίου δικτύου φορτιστών
- **M6** - Ηλεκτροκίνηση δημοτικού στόλου
- **M7** - Ηλεκτροκίνηση ταξί / ενοικιαζόμενων οχημάτων
- **M8** - Υλοποίηση έργων βιώσιμης αστικής κινητικότητας / ΣΒΑΚ
- **M9** - Θέσπιση ζωνών χαμηλών εκπομπών

3.1.3 Ιεράρχηση εφαρμογής εντός του Πυλώνα

Σε πρώτη προτεραιότητα τοποθετούνται τα μέτρα που συνδέονται άμεσα με τις προαπαιτούμενες απαιτήσεις του πυλώνα και δημιουργούν τη βασική ενεργειακή και θεσμική υποδομή του μετασχηματισμού, ήτοι τα M1, M2, M3, M4 και M5. Σε δεύτερη προτεραιότητα ακολουθούν τα μέτρα που διευρύνουν την εφαρμογή της ηλεκτροκίνησης και της βιώσιμης κινητικότητας, ήτοι τα M6, M7 και M8. Το μέτρο M9 αντιμετωπίζονται ως συμπληρωματικά / υποστηρικτικά μέτρα, τα οποία εξαρτώνται σε μεγαλύτερο βαθμό από το εύρος της ωρίμανσης, από διοικητικές αποφάσεις και από τη συνολική πρόοδο των βασικών ενεργειακών και μεταφορικών παρεμβάσεων. Η ιεράρχηση αυτή ευθυγραμμίζεται και με τη λογική των αλληλεξαρτήσεων και της σχέσης μέτρων-στόχων του Π3.

Μέτρο	Κύριος φορέας υλοποίησης	Βαθμός ωριμότητας	Ενδεικτικές επενδυτικές ανάγκες
M1	Ενεργειακή Κοινότητα Πολιτών σε συνεργασία με τον Δήμο Κάσου και τον ΔΕΔΔΗΕ	Αρχικό Στάδιο	Ταμείο Ανάκαμψης / GR-eco Islands / 900.000 € (60%) Ιδιωτική συμμετοχή: 450.000 € (30%) Δανεισμός / λοιπά: 150.000 € (10%)
M2	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Έχει εκπονηθεί αλλά δεν έχει ακόμη εγκριθεί	ΕΣΠΑ / τεχνική υποστήριξη: 12.000 € (80%) Ίδιοι πόροι Δήμου: 3.000 € (20%)
M3	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Σχετικά Όριμο Στάδιο	ΕΣΠΑ / «Αντώνης Τρίτσης» / RRF: 240.000 € (80%) Ίδιοι πόροι Δήμου: 60.000 € (20%)
M4	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Μεσαίο Επίπεδο Οριμότητας	ΕΣΠ / προγράμματα νερού-ενέργειας: 379.000 € (100%)
M5	Δήμος Η.Ν. Κάσου (σε συνεργασία με ιδιώτες / επιχειρήσεις)	Μέσο προς υψηλό επίπεδο ωριμότητας	Ταμείο Ανάκαμψης / προγράμματα e-mobility: 40.000 € (50%)

Μέτρο	Κύριος φορέας υλοποίησης	Βαθμός ωριμότητας	Ενδεικτικές επενδυτικές ανάγκες
			Ιδιωτική συμμετοχή: 24.000 € (30%) Δήμος: 16.000 € (20%)
M6	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλό Επίπεδο Ωριμότητας	Ταμείο Ανάκαμψης / «Κινούμαι Ηλεκτρικά»: 105.000 € (70%) Ίδιοι πόροι Δήμου: 45.000 € (30%)
M7	Ιδιωτικές επιχειρήσεις (εταιρείες ενοικίασης οχημάτων), με υποστηρικτικό ρόλο του Δήμου	Μέσο Επίπεδο Ωριμότητας	Προγράμματα ΕΣΠΑ / RRF για επιχειρήσεις: 150.000 € (50%) Ίδια κεφάλαια επιχειρήσεων: 150.000 € (50%)
M8	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Δεν υπάρχει οργανωμένος σχεδιασμός βιώσιμης κινητικότητας	ΕΣΠΑ / τεχνική υποστήριξη: 15.000 € (75%) Δήμος: 5.000 € (25%)
M9	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Δεν υπάρχει καμία ρύθμιση εκπομπών. Υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής λόγω μικρής κλίμακας και χαμηλής κυκλοφορίας.	-

3.2 Πυλώνας 2 - Βιώσιμη Διαχείριση Πόρων

3.2.1 Βασικές στρατηγικές προτεραιότητες

Η στρατηγική προτεραιότητα του Πυλώνα 2 είναι η μετάβαση της Κάσου σε πιο ανθεκτικό και αποδοτικό μοντέλο διαχείρισης υδάτων, λυμάτων και στερεών αποβλήτων, με έμφαση στην κάλυψη των προαπαιτούμενων στόχων, στη μείωση απωλειών και περιβαλλοντικών πιέσεων, στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και στη σταδιακή ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας. Το Π3 καταλήγει σε συνεκτική δέσμη μέτρων για τον πυλώνα, η οποία συνδυάζει θεσμικές, τεχνικές και οργανωτικές παρεμβάσεις.

3.2.2 Επιλεγμένα μέτρα

- **M1** - Έγκριση εκπόνησης Γ.Σ.Υ.Υ. από Δημοτικό Συμβούλιο, Ορισμός Ομάδας Έργου, Ανάθεση Μελέτης και Υλοποίησή της.
- **M2** - Έγκριση εκπόνησης Ε.Ε.Π. από Δημοτικό Συμβούλιο, Ορισμός Ομάδας Έργου, Ανάθεση Μελέτης και Υλοποίησή της.
- **M3** - Κατασκευή μονάδας αφαλάτωσης για την επεξεργασία των υφιστάμενων γεωτρήσεων και των προγραμματιζόμενων νέων γεωτρήσεων.
- **M10** - Κατασκευή δικτύου αποχέτευσης για Αγία Μαρίνα και Φρυ και τριτοβάθμιας ΕΕΛ.
- **M13** - Εκτεταμένη εφαρμογή του Νόμου 4736/2020 για την απαγόρευση χρήσης συγκεκριμένων προϊόντων πλαστικού μίας χρήσης με τη διενέργεια κατάλληλων ελέγχων και την εφαρμογή τέλους για πλαστικά μίας χρήσης όπου η πλήρης απαγόρευση δεν ισχύει.
- **M17** - Εφαρμογή Κομποστοποίησης σε Κεντρικό Επίπεδο στο Νησί για τη διαχείριση των βιοαποβλήτων από τους οικισμούς Αγία Μαρίνα και Φρυ.
- **M18** - Εφαρμογή Οικιακής Κομποστοποίησης σε Νοικοκυριά στους Υπόλοιπους Οικισμούς.

3.2.3 Ιεράρχηση εφαρμογής εντός του Πυλώνα

Σε πρώτη προτεραιότητα τίθενται τα μέτρα που συνδέονται με την κάλυψη βασικών προαπαιτούμενων αναγκών και με τη δημιουργία των αναγκαίων τεχνικών και κανονιστικών προϋποθέσεων του πυλώνα, ήτοι τα Μ1, Μ2, Μ3 και Μ10. Σε δεύτερη προτεραιότητα ακολουθούν τα μέτρα Μ13, Μ17 και Μ18, τα οποία ενισχύουν περαιτέρω τη βιώσιμη διαχείριση πόρων, την κοινωνική συμμετοχή και τη συνολική περιβαλλοντική απόδοση του νησιού. Η ιεράρχηση αυτή βασίζεται στη συνοχή και στις αλληλεξαρτήσεις των επιλεγμένων μέτρων, όπως αποτυπώνονται στο Π3.

Μέτρο	Κύριος φορέας υλοποίησης	Βαθμός ωριμότητας	Ενδεικτικές επενδυτικές ανάγκες
Μ1	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Χαμηλή ωριμότητα	ΕΤΠΑ/ΤΔΜ: 34.000 € (85%) Ίδιοι πόροι Δήμου: 6.000 € (15%)
Μ2	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Χαμηλή ωριμότητα	Ίδιοι πόροι Δήμου: 15.000 € (100%)
Μ3	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Χαμηλή ωριμότητα	ΕΤΠΑ/ΤΣΔ - ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2021-2027 / ΟΧΕ μικρών νησιών ή εναλλακτικά ΠΕΚΑ: 910.000 € (100%)
Μ10	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Πολύ χαμηλή ωριμότητα	ΕΤΠΑ/ΤΣΔ - ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2021-2027 / ΟΧΕ μικρών νησιών ή εναλλακτικά ΠΕΚΑ: 4.500.000 € (100%)
Μ13	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλή ωριμότητα	Ίδιοι πόροι Δήμου: 10.000 € (100%)
Μ17	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Χαμηλή ωριμότητα	ΕΤΠΑ/ΤΣΔ: 250.000 € (100%)
Μ18	Δήμος Η.Ν. Κάσου / Νοικοκυριά	Προχωρημένο στάδιο ωριμότητας	Ίδιοι πόροι Δήμου: 7.800 € (50%) Ιδιώτες (νοικοκυριά): 7.800 € (50%)

3.3 Πυλώνας 3 - Προστασία Περιβάλλοντος

3.3.1 Βασικές στρατηγικές προτεραιότητες

Η στρατηγική προτεραιότητα του Πυλώνα 3 είναι η προστασία και ενεργητική διαχείριση του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος της Κάσου, σε συνάρτηση με το χωρικό και περιβαλλοντικό πλαίσιο, τις υποχρεώσεις προστασίας των περιοχών Natura, την ανάγκη πρόληψης κινδύνων, την ανάδειξη των μονοπατιών και τη συστηματική φροντίδα των ακτών και των παράκτιων υδάτων. Το Π3 καταλήγει σε συμπληρωματική δέσμη μέτρων που καλύπτει τόσο θεσμικές όσο και επιχειρησιακές διαστάσεις του πυλώνα.

3.3.2 Επιλεγμένα μέτρα

- **Μ1** - Συγκρότηση αρμόδιας επιτροπής του Δήμου ΗΝ Κάσου για την παρακολούθηση της εκπόνησης και εφαρμογής του Τοπικού Πολεοδομικού Σχεδίου και τη διασφάλιση της συμβατότητας του με το Τοπικό Σχέδιο Δράσης.
- **Μ2** - Συγκρότηση αρμόδιας επιτροπής του Δήμου για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης και των μέτρων προστασίας των περιοχών NATURA 2000.
- **Μ3** - Επικαιροποίηση και αξιοποίηση της υφιστάμενης βάσης δεδομένων φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος και εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την προστασία και ανάδειξη περιοχών οικολογικής και πολιτιστικής αξίας.

- **M6** - Εκπόνηση και υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων ενεργητικής και παθητικής πυροπροστασίας των δασικών και λοιπών φυσικών εκτάσεων του νησιού.
- **M7** - Συντήρηση και διαχείριση του υφιστάμενου δικτύου μονοπατιών ως εργαλείου ανάδειξης του φυσικού τοπίου και ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού.
- **M10** - Εφαρμογή ετήσιου προγράμματος καθαρισμού ακτών και παράκτιων υδάτων με τη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας.

3.3.3 Ιεράρχηση εφαρμογής εντός του Πυλώνα

Σε πρώτη προτεραιότητα τίθενται τα μέτρα M1, M2 και M3, καθώς συγκροτούν το βασικό θεσμικό και τεκμηριωτικό πλαίσιο πάνω στο οποίο στηρίζονται οι επόμενες παρεμβάσεις του πυλώνα. Σε δεύτερη προτεραιότητα ακολουθεί το M6 για την πυροπροστασία, λόγω του κρίσιμου χαρακτήρα του για την πρόληψη και ανθεκτικότητα του νησιού. Σε τρίτη φάση αναπτύσσονται τα M7 και M10, τα οποία συνδέονται περισσότερο με τη λειτουργική περιβαλλοντική διαχείριση, την ανάδειξη του τοπίου και τη συστηματική φροντίδα των κοινόχρηστων φυσικών πόρων. Οι σχέσεις συνεισφοράς και οι αλληλεξαρτήσεις επιβεβαιώνουν ότι τα μέτρα αυτά λειτουργούν συμπληρωματικά.

Μέτρο	Κύριος φορέας υλοποίησης	Βαθμός ωριμότητας	Ενδεικτικές επενδυτικές ανάγκες
M1	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλή θεσμική ετοιμότητα	0 € Διοικητικό / θεσμικό μέτρο
M2	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλή θεσμική ετοιμότητα	0 € Διοικητικό / θεσμικό μέτρο
M3	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Προχωρημένο στάδιο ωρίμανσης	30.000 € Χρημ.: ΕΤΠΑ / ΠΕΠ Ν. Αιγαίου, Δήμος, συνεργασίες
M6	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Μέση προς υψηλή ωριμότητα	140.000 € Χρημ.: ΠΕΚΑ / ΕΤΠΑ, Δήμος, συμπληρωματικοί πόροι
M7	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλή ωριμότητα	100.000 € Χρημ.: ΕΤΠΑ / ΟΦΥΠΕΚΑ, Δήμος, χορηγίες
M10	Δήμος Η.Ν. Κάσου σε συνεργασία με φορείς/εθελοντές	Υψηλή ωριμότητα / άμεση εφαρμογή	0 € Χαμηλού κόστους δράση, με ίδια μέσα / εθελοντική στήριξη

3.4 Πυλώνας 4 - Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία

3.4.1 Βασικές στρατηγικές προτεραιότητες

Η στρατηγική προτεραιότητα του Πυλώνα 4 είναι η συγκρότηση ενός βασικού μηχανισμού τοπικής υποστήριξης της πράσινης και γαλάζιας επιχειρηματικότητας, η σύνδεση των τοπικών προϊόντων με την ταυτότητα και την οικονομία του νησιού και η καλλιέργεια κουλτούρας καινοτομίας. Το Π3 επισημαίνει ότι οι παρεμβάσεις του πυλώνα δεν λειτουργούν απομονωμένα αλλά στηρίζονται σε οργανωτική βάση υποστήριξης, η οποία επιτρέπει καλύτερη ενεργοποίηση των παραγωγικών φορέων και της τοπικής κοινωνίας.

3.4.2 Επιλεγμένα μέτρα

- **M1** - Δημιουργία τοπικού γραφείου υποστήριξης επιχειρηματικότητας.
- **M4** - Κοινή καμπάνια με έκθεση και ενημέρωση,
- **M7** - Ετήσιο πρόγραμμα βραβείων καινοτομίας

3.4.3 Ιεράρχηση εφαρμογής εντός του Πυλώνα

Το M1 τοποθετείται σε πρώτη προτεραιότητα, καθώς αποτελεί το βασικό οργανωτικό και λειτουργικό υπόβαθρο του πυλώνα. Σε δεύτερη προτεραιότητα τοποθετείται το M5, το οποίο μεταφράζει τη λογική του πυλώνα σε άμεσες παρεμβάσεις τοπικής οικονομικής ενεργοποίησης. Το M7 έπεται ως μέτρο ενίσχυσης της εξωστρέφειας, της συμμετοχής και της ανάδειξης καλών πρακτικών, λειτουργώντας υποστηρικτικά και πολλαπλασιαστικά προς τα δύο προηγούμενα.

Μέτρο	Κύριος φορέας υλοποίησης	Βαθμός ωριμότητας	Ενδεικτικές επενδυτικές ανάγκες
M1	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Μέτριο προς υψηλό επίπεδο ωριμότητας	Ευρωπαϊκά / εθνικά προγράμματα (ΕΤΠΑ, ΕΣΠΑ - Επιχειρηματικότητα): 16.000 € (80%) Ίδιοι πόροι Δήμου: 4.000 € (20%)
M4	Δήμος Η.Ν. Κάσου σε συνεργασία με: • τον Σύλλογο Επιχειρηματιών Κάσου, • παραγωγούς και επαγγελματίες του νησιού, • συλλογικούς φορείς του πρωτογενούς τομέα, • τοπικές τουριστικές και εμπορικές επιχειρήσεις • άλλους τοπικούς συλλόγους και φορείς	Υψηλό επίπεδο ωριμότητας	Ευρωπαϊκά/εθνικά ταμεία και επιχορηγήσεις (π.χ. ΕΣΠΑ, ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου, Leader/CLLD, Προγράμματα αγροδιατροφής και τουρισμού): 40.000 € (80%) Ίδιοι πόροι Δήμου: 5.000 € (10%) Άλλες χρηματοδοτήσεις (χορηγίες, συνεργασίες, ιδιωτική συμμετοχή): 5.000 € (10%)
M7	Δήμος Η.Ν. Κάσου σε συνεργασία με: • τοπικούς φορείς και συλλόγους, • επιχειρήσεις και επαγγελματίες, • εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα (κατά περίπτωση), • φορείς επιχειρηματικότητας και καινοτομίας.	Υψηλό επίπεδο ωριμότητας	Ευρωπαϊκά/εθνικά προγράμματα (π.χ. δράσεις ΕΣΠΑ για επιχειρηματικότητα/καινοτομία): 20.000 € (80%) Ίδιοι πόροι Δήμου: 3.750 € (15%) Άλλες χρηματοδοτήσεις (χορηγίες, συνεργασίες, ιδιωτική συμμετοχή): 1.250 € (5%)

3.5 Πυλώνας 5 - Ψηφιακός Μετασχηματισμός

3.5.1 Βασικές στρατηγικές προτεραιότητες

Για τον Πυλώνα 5 «Ψηφιακός Μετασχηματισμός», για την Ηρωική Νήσο Κάσο, η πλέον ρεαλιστική και ταυτόχρονα επαρκής στρατηγική είναι η επιλογή των Στόχων 2, 3 και 4, μαζί με τα αντίστοιχα μέτρα που

προκρίθηκαν ως καταλληλότερα, ώστε να καλυφθούν κατά προτεραιότητα βασικές ανάγκες υγείας και εκπαίδευσης. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα κρίνεται σκόπιμη η προσθήκη του Στόχου 7, ώστε ο πυλώνας να επεκταθεί και στην ενίσχυση της ψηφιακής διακυβέρνησης και της διοικητικής λειτουργίας του Δήμου. Τα μέτρα αναγράφονται κατωτέρω μόνο ονομαστικά, καθώς η πλήρης τεχνική και λειτουργική τεκμηρίωσή τους αναλύεται αναλυτικότερα στο Τοπικό Σχέδιο Δράσης.

3.5.2 Επιλεγμένα μέτρα

- **M4** - Ένταξη στο Εθνικό Δίκτυο Τηλεϊατρικής / εγκατάσταση ΣΤΙΑ, ανανέωση του υφιστάμενου εξοπλισμού
- **M7** - Εργαστήρια STEM / Ρομποτικής / Τεχνών / Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ανανέωση του υφιστάμενου εξοπλισμού
- **M11** - Εξ αποστάσεως ενισχυτική διδασκαλία / ξένες γλώσσες, αγορά ακριβού αλλά ποιοτικού εξοπλισμού.
- **M14** - Εξοπλισμός και συστήματα για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών σε μικρά νησιά (μπορούν να υλοποιηθούν και σε ομάδες νησιών)
- **M20** - Συστήματα συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων για λειτουργία, λήψη αποφάσεων και λογοδοσία, ανανέωση υφιστάμενων λύσεων.

3.5.3 Ιεράρχηση εφαρμογής εντός του Πυλώνα

Σε πρώτη φάση προτεραιοποιείται η συνδυαστική υλοποίηση των Στόχων 2, 3, 4 και 5, μέσω των Μέτρων 4, 7, 11 και 14, καθώς η δέσμη αυτή επιτρέπει την επίτευξη της απαιτούμενης ενδιάμεσης βαθμολογίας των 10 βαθμών για τον πυλώνα και καλύπτει βασικές ανάγκες υγείας και εκπαίδευσης στο νησί. Σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα προτεραιοποιείται η προσθήκη του Στόχου 7, μέσω του Μέτρου 20, ώστε να ενισχυθεί η ψηφιακή διακυβέρνηση και η διοικητική λειτουργία του Δήμου και να υποστηριχθεί η επίτευξη της τελικής βαθμολογίας των 18 βαθμών για τον πυλώνα.

Στόχος / Μέτρο	Κύριος φορέας υλοποίησης	Βαθμός ωριμότητας	Ενδεικτικές επενδυτικές ανάγκες
M4	Δήμος Η.Ν. Κάσου σε συνεργασία με δομές υγείας	Μέση ωριμότητα (μελέτη / αδειοδότηση)	60.000 € Χρημ.: ευρωπαϊκά/εθνικά προγράμματα + μικρή συμμετ. Δήμου
M7	Δήμος Η.Ν. Κάσου / σχολικές μονάδες	Μέση προς υψηλή ωριμότητα	45.000 € Χρημ.: ευρωπαϊκά/εθνικά προγράμματα + μικρή συμμετ. Δήμου
M11	Δήμος Η.Ν. Κάσου / σχολικές μονάδες	Υψηλή ωριμότητα / άμεση εκκίνηση	50.000 € Χρημ.: κυρίως χορηγίες / συμμετοχή φορέων + συμπλ. δημόσια στήριξη
M14	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υπάρχει ήδη συμμετοχή στο δίκτυο αλλά απαιτείται βελτίωση του εξοπλισμού	35.000 € Χρημ.: κυρίως χορηγίες / συμμετοχή φορέων + συμπλ. δημόσια στήριξη
M20	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλή ωριμότητα / άμεση εκκίνηση	80.000 € Χρημ.: ΕΣΠΑ «Ψηφιακός Μετασχηματισμός»

3.6 Πυλώνας 6 - Ενδυνάμωση Ανθρώπινου Δυναμικού

3.6.1 Βασικές στρατηγικές προτεραιότητες

Η στρατηγική προτεραιότητα του Πυλώνα 6 είναι η ενίσχυση της διοικητικής και τεχνικής ικανότητας του Δήμου και ταυτόχρονα η αναβάθμιση των γνώσεων και δεξιοτήτων της τοπικής κοινωνίας σε θέματα πράσινης μετάβασης και ψηφιακού μετασχηματισμού. Το Π3 επισημαίνει ότι τα μέτρα του πυλώνα είναι αλληλένδετα και λειτουργούν υποστηρικτικά προς την εφαρμογή και των υπόλοιπων πυλώνων του Τοπικού Σχεδίου Δράσης.

3.6.2 Επιλεγμένα μέτρα

- **M1** - Καταγραφή της διαχειριστικής επάρκειας του Δήμου Ηρωικής Νήσου Κάσου και εκπόνηση στρατηγικής ανάπτυξης ικανοτήτων για την υλοποίηση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης.
- **M2** - Υλοποίηση προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και επανειδίκευσης στην πράσινη μετάβαση και τον ψηφιακό μετασχηματισμό.
- **M3** - Υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την πράσινη μετάβαση και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

3.6.3 Ιεράρχηση εφαρμογής εντός του Πυλώνα

Το M1 τοποθετείται σε πρώτη προτεραιότητα, καθώς αφορά τη βασική διοικητική και τεχνική ενδυνάμωση που απαιτείται για την παρακολούθηση και υλοποίηση του συνόλου του Σχεδίου Δράσης. Σε δεύτερη προτεραιότητα ακολουθεί το M2, το οποίο ενισχύει τις δεξιότητες των κατοίκων, των επαγγελματιών και των εμπλεκόμενων φορέων. Το M3 λειτουργεί οριζόντια και υποστηρικτικά, ενισχύοντας την κοινωνική αποδοχή, τη διάχυση γνώσης και την ενεργό συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας. Οι μεταξύ τους αλληλεξαρτήσεις επιβεβαιώνουν ότι πρόκειται για συμπληρωματική και όχι αποσπασματική δέσμη παρεμβάσεων.

Μέτρο	Κύριος φορέας υλοποίησης	Βαθμός ωριμότητας	Ενδεικτικές επενδυτικές ανάγκες
M1	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλή θεσμική και οργανωτική ετοιμότητα	0 € Διοικητικό / Θεσμικό μέτρο
M2	Δήμος Η.Ν. Κάσου και συνεργαζόμενοι φορείς κατάρτισης	Μικτή ωριμότητα: υψηλή για κατάρτιση / διοικητική ικανότητα, χαμηλότερη για ΚΕΚ	280.000 € (ΚΕΚ 250.000 € + κατάρτιση 30.000 €) Χρημ.: ΕΚΤ+ / ΕΤΠΑ / ΤΔΜ+ συνεργασίες
M3	Δήμος Η.Ν. Κάσου	Υψηλό Επίπεδο Ωριμότητας	• ΕΤΠΑ/ΤΔΜ: 12.000 ευρώ (80%) • Νησί (δημοτικός προϋπολογισμός): 1.500 ευρώ (10%) • Άλλη χρηματοδότηση (π.χ. υπεύθυνος υλοποίησης) 1.500 ευρώ (10%)

3.7 Εκτίμηση οικονομικών και λειτουργικών επιπτώσεων

Με βάση το οριστικοποιημένο Παραδοτέο 4, οι υψηλότερες επενδυτικές ανάγκες εντοπίζονται στον Πυλώνα 2, κυρίως λόγω των μεγάλων παρεμβάσεων ύδρευσης, αφαλάτωσης, αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων, ενώ ακολουθεί ο Πυλώνας 1, όπου συγκεντρώνονται οι κύριες ενεργειακές και

μεταφορικές επενδύσεις. Οι Πυλώνες 3, 4, 5 και 6 παρουσιάζουν μικρότερης κλίμακας αλλά ουσιώδεις επενδυτικές ανάγκες, που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την τοπική επιχειρηματικότητα, τον ψηφιακό μετασχηματισμό και την ενδυνάμωση του ανθρώπινου δυναμικού. Οι κύριες πηγές χρηματοδότησης προέρχονται από ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα, όπως το ΕΣΠΑ 2021-2027, το ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου, τα τομεακά προγράμματα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή», «Ψηφιακός Μετασχηματισμός» και «Ανταγωνιστικότητα», από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, καθώς και από ίδιους πόρους του Δήμου, ιδιωτική συμμετοχή, συνεργασίες και χορηγίες, ανάλογα με τη φύση κάθε μέτρου. Ως προς το λειτουργικό κόστος, οι σημαντικότερες επιπτώσεις αφορούν ιδίως τη λειτουργία της μονάδας αφαλάτωσης, των υποδομών αποχέτευσης και επεξεργασίας λυμάτων, τη συντήρηση ενεργειακών και ψηφιακών υποδομών, τη λειτουργία της προτεινόμενης μονάδας κομποστοποίησης και των υποστηρικτικών δράσεων κατάρτισης, ενημέρωσης και επιχειρηματικότητας.

4 Διαδικασία και αρχές

4.1 Διακυβέρνηση και εφαρμογή

Ο Δήμος Ηρωικής Νήσου Κάσου λειτουργεί ως κεντρικός συντονιστής της εφαρμογής του Τοπικού Σχεδίου Δράσης και ως βασικό σημείο αναφοράς για την παρακολούθηση της παρούσας κοινής δέσμευσης. Στο πλαίσιο αυτό, μεριμνά για τον συνολικό συντονισμό των εμπλεκόμενων φορέων, τη συγκέντρωση των αναγκαίων στοιχείων, τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των υπογραφόντων και τη διασφάλιση της συνοχής μεταξύ των μέτρων, των σταδίων ωρίμανσης και των επιμέρους αναγκών υλοποίησης. Η λειτουργία αυτή συνάδει με τη λογική του Τοπικού Σχεδίου Δράσης, σύμφωνα με την οποία το νησί οφείλει να οργανώσει μια συστημική διαδικασία εφαρμογής και παρακολούθησης προς επίτευξη των στόχων πιστοποίησης GRecoISLAND.

Για την υποστήριξη της εφαρμογής δύναται να συγκροτείται ή να επικαιροποιείται Τοπική Ομάδα Συντονισμού, με τη συμμετοχή αιρετών εκπροσώπων, στελεχών των αρμόδιων διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών του Δήμου και, όπου απαιτείται, εξωτερικής τεχνικής υποστήριξης ή συνεργαζόμενων φορέων. Η Ομάδα αυτή μπορεί να αναλαμβάνει την παρακολούθηση της προόδου των δράσεων, τον συντονισμό των επιμέρους πυλώνων, την υποστήριξη της προετοιμασίας και ωρίμανσης έργων, καθώς και τη σύνδεση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης με τα συναφή εργαλεία σχεδιασμού και χρηματοδότησης. Η σχετική λογική προβλέπεται ήδη και στο υλικό του Π3 και του Π4, όπου αναφέρεται η ανάγκη συγκρότησης εσωτερικού μηχανισμού συντονισμού και ομάδας συντονισμού εντός του Δήμου.

Κάθε υπογράφων οφείλει να ορίζει σαφές πρόσωπο επαφής και να συμβάλλει, σύμφωνα με τον ρόλο, τις αρμοδιότητες και τις δυνατότητές του, στην πρόοδο των μέτρων που τον αφορούν. Εφόσον προκύπτει πραγματική ανάγκη από την πορεία υλοποίησης, μπορούν να συγκροτούνται ad hoc ομάδες εργασίας για ειδικά τεχνικά, διοικητικά, θεσμικά ή χρηματοδοτικά ζητήματα. Οι ομάδες αυτές δεν αποτελούν αυτοτελή υποχρεωτική δομή, αλλά ευέλικτο εργαλείο υποστήριξης της εφαρμογής.

Παράλληλα, η επιτυχής εφαρμογή της κοινής δέσμευσης προϋποθέτει ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας του Δήμου και, όπου απαιτείται, ενεργοποίηση τεχνικής υποστήριξης για κρίσιμες λειτουργίες όπως η ωρίμανση έργων, η προετοιμασία μελετών και φακέλων, οι διαγωνιστικές

διαδικασίες, η διαχείριση συμβάσεων, η ανάπτυξη εργαλείων παρακολούθησης και η αξιοποίηση χρηματοδοτήσεων. Το στοιχείο αυτό είναι κρίσιμο ιδίως για έναν μικρό νησιωτικό Δήμο με περιορισμένους ανθρώπινους και υπηρεσιακούς πόρους.

4.2 Παρακολούθηση, κοινή μάθηση και επικαιροποίηση

Η παρακολούθηση της εφαρμογής της κοινής δέσμευσης εντάσσεται οργανικά στο σύστημα παρακολούθησης του Τοπικού Σχεδίου Δράσης και στηρίζεται σε δομημένα εργαλεία, σαφή κατανομή ευθυνών και τυποποιημένες διαδικασίες αναφοράς. Οι υπογράφωντες παρέχουν, σε εύλογο χρόνο και κατά το μέρος που τους αφορά, τα αναγκαία στοιχεία προόδου, ώστε να καθίσταται δυνατή η τεκμηριωμένη αποτίμηση της πορείας των μέτρων, του σταδίου ανάπτυξής τους, της απορρόφησης πόρων και των επιμέρους αποτελεσμάτων.

Ως βασικό εργαλείο παρακολούθησης μπορεί να αξιοποιείται ο Πίνακας Σύνοψης (Dashboard) του Σχεδίου Δράσης, στον οποίο καταγράφονται τυποποιημένα η πρόοδος των μέτρων, τα στοιχεία ωριμότητας, οι βασικοί δείκτες εφαρμογής, οι αποκλίσεις, οι κίνδυνοι και οι αναγκαίες διορθωτικές ενέργειες. Η συγκέντρωση και αξιολόγηση των στοιχείων αυτών μπορεί να πραγματοποιείται από την Τοπική Ομάδα Συντονισμού, με βάση στοιχεία που παρέχουν οι υπεύθυνοι υλοποίησης των επιμέρους μέτρων. Στο σχετικό υλικό του Π4 προβλέπεται ως ενδεικτική συχνότητα επικαιροποίησης η τριμηνιαία βάση, ή συχνότερα όπου αυτό απαιτείται.

Για την αναφορά καθυστερήσεων, εμποδίων ή αναδυόμενων κινδύνων εφαρμόζεται διαδικασία έγκαιρης ειδοποίησης (early warning), στο πλαίσιο της οποίας τα σχετικά ζητήματα γνωστοποιούνται άμεσα στην Τοπική Ομάδα Συντονισμού, καταγράφονται συστηματικά, αξιολογούνται ως προς τη σοβαρότητά τους και συνοδεύονται από προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης. Όπου απαιτείται, δύναται να ενεργοποιείται πρόσθετη διοικητική ή τεχνική υποστήριξη ή να αναπροσαρμόζεται ο προγραμματισμός των δράσεων.

Η παρακολούθηση δεν περιορίζεται σε διοικητικό έλεγχο, αλλά λειτουργεί και ως μηχανισμός κοινής μάθησης και συνεχούς βελτίωσης. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται περιοδικές διαδικασίες ανασκόπησης της πορείας εφαρμογής, ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων και αξιολόγησης του κατά πόσον απαιτούνται προσαρμογές στη μεθοδολογία, στην αλληλουχία εφαρμογής ή στις μορφές συνεργασίας. Όπως αναφέρεται και στο Π4, η εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης πρέπει να αντιμετωπίζεται ως δυναμικός κύκλος σχεδιασμού, εφαρμογής, αξιολόγησης και αναθεώρησης και όχι ως στατική διαδικασία.

Η κοινή δέσμευση και οι μεμονωμένες / ομαδοποιημένες δεσμεύσεις υπογράφωντων δύνανται να επικαιροποιούνται όταν αυτό επιβάλλεται από την πορεία εφαρμογής, από αλλαγές στο θεσμικό ή χρηματοδοτικό πλαίσιο ή από την ανάγκη καλύτερης εξειδίκευσης των μέτρων. Η ανατροφοδότηση των πολιτών και των ενδιαφερόμενων μερών μπορεί να αξιοποιείται στο πλαίσιο αυτό μέσω των διαύλων συμμετοχής, ενημέρωσης και υποβολής αιτημάτων που προβλέπονται στο Σχέδιο Εμπλοκής. Η παρακολούθηση της συμμετοχικής διαδικασίας, οι σχετικοί δείκτες και ο μηχανισμός ανατροφοδότησης και καταγγελιών εντάσσονται επίσης στο ευρύτερο σύστημα διακυβέρνησης του Σχεδίου Δράσης.

4.3 Βασικές αρχές

Η εφαρμογή της παρούσας κοινής δέσμευσης διέπεται από τις αρχές της συνεργασίας και της αμοιβαίας συνδρομής, της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της τεκμηρίωσης των αποφάσεων, της σαφούς

κατανομής ρόλων στο πλαίσιο πολυεπίπεδης διακυβέρνησης, της ουσιαστικής εμπλοκής πολιτών και ενδιαφερόμενων μερών, καθώς και του ρεαλισμού, της αναλογικότητας και της εφαρμοσιμότητας των μέτρων. Οι υπογράφωντες αναγνωρίζουν επίσης την ανάγκη συμμόρφωσης με το ισχύον θεσμικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο, τη σημασία της συστηματικής παρακολούθησης της προόδου και την ανάγκη έγκαιρης προσαρμογής όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο για την επίτευξη ή διατήρηση των στόχων της πρωτοβουλίας GReco Islands. Η λογική αυτή ακολουθεί και τον οδηγό της JASPERS, ο οποίος δίνει έμφαση στη συνεργασία, στην πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, στην εμπλοκή πολιτών και στη μελλοντική επικαιροποίηση του Σχεδίου Δράσης όπου απαιτείται.

Παράλληλα, η εφαρμογή στηρίζεται στην αρχή της ενίσχυσης ικανοτήτων, σύμφωνα με την οποία η επιτυχία του Σχεδίου Δράσης δεν εξαρτάται μόνο από την ορθότητα των μέτρων αλλά και από την ικανότητα των φορέων να τα σχεδιάζουν, να τα ωριμάζουν, να τα χρηματοδοτούν, να τα υλοποιούν και να τα παρακολουθούν αποτελεσματικά. Για τον λόγο αυτό, η ανάπτυξη διοικητικής ικανότητας, η εκπαίδευση του εμπλεκόμενου ανθρώπινου δυναμικού, η χρήση κατάλληλων εργαλείων διαχείρισης και η έγκαιρη ενεργοποίηση τεχνικής υποστήριξης αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της κοινής δέσμευσης.

5 Υπογράφωντες

Ο παρακάτω πίνακας παραθέτει τους υπογράφωντες που δεσμεύονται στο παρόν Σχέδιο Δράσης GReco Islands της Ηρωικής Νήσου Κάσου και, μέσω της κοινής τους δέσμευσης, συνδράμουν στην επίτευξη του στόχου πιστοποίησης του νησιού. Οι ειδικότερες συμφωνίες για τη μορφή και το περιεχόμενο της υποστήριξης κάθε φορέα εξειδικεύονται στις μεμονωμένες / ομαδοποιημένες δεσμεύσεις υπογραφόντων. Το παρόν μέρος δύναται να επικαιροποιείται με την προσθήκη νέων υπογραφόντων.

Ονοματεπώνυμο υπογράφοντα (οργανισμού)	Τομέας Λειτουργίας	Νομική μορφή	Ονοματεπώνυμο αρμόδιου προσώπου	Θέση αρμόδιου προσώπου
[Δήμος Ηρωικής Νήσου Κάσου]	[Τοπική αυτοδιοίκηση]	[ΟΤΑ α' βαθμού]	[Ονοματεπώνυμο]	[Δήμαρχος / εξουσιοδοτημένο πρόσωπο]

[Ο πίνακας συμπληρώνεται με τους οριστικούς υπογράφοντες και μπορεί να επεκταθεί με πρόσθετες γραμμές, εφόσον προστεθούν νέοι φορείς.]

6 Κοινή δήλωση δέσμευσης

Οι κάτωθι υπογράφωντες δηλώνουμε ότι συμφωνούμε επί του κοινού οράματος για την υλοποίηση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης GReco Islands της Ηρωικής Νήσου Κάσου και δεσμευόμαστε να συμβάλουμε, ο καθένας στο πεδίο των αρμοδιοτήτων του, στην υλοποίηση των αναγκαίων δράσεων, στη συνεργασία με τους λοιπούς υπογράφωντες και στη στήριξη της διαδικασίας πιστοποίησης του νησιού.

Δεσμευόμαστε να ενεργούμε με καλή πίστη, να παρέχουμε έγκαιρα τα στοιχεία και τη συνδρομή που μας αναλογούν, να συμμετέχουμε στους μηχανισμούς συντονισμού και παρακολούθησης και να εξειδικεύσουμε, όπου απαιτείται, την επιμέρους συνεισφορά μας μέσω των μεμονωμένων / ομαδοποιημένων δεσμεύσεων υπογραφόντων.

Ημερομηνία υπογραφής	Ονοματεπώνυμο / Ιδιότητα	Υπογραφή
	[Δήμος Ηρωικής Νήσου Κάσου - εκπρόσωπος]	

[Να συμπληρωθούν οι τελικοί υπογράφωντες, τα ονόματα των φυσικών προσώπων, οι ιδιότητές τους και η ημερομηνία υπογραφής.]

Ο Πρόεδρος κάλεσε το Σώμα να αποφασίσει σχετικά με την έγκριση του Τοπικού Σχεδίου Δράσης καθώς και του συμφώνου Δέσμευσής του.

Υπέρ της εισήγησης ψήφισαν 11 από τα 11 παρόντα μέλη.

Συνεπώς το Δημοτικό Συμβούλιο μετά από διαλογική συζήτηση

ΑΠΟΦΑΣΙΖΕΙ ΟΜΟΦΩΝΑ

1.Εγκρίνει το τοπικό σχέδιο δράσης GR- ECO ISLAND του Δήμου Η.Ν. Κάσου όπως παρουσιάστηκε στην παραπάνω εισήγηση και καταγράφεται ηλεκτρονικά στον σύνδεσμο https://drive.google.com/drive/folders/1TCozJLGL5LQSuuTkDPHU0CcWag3sEZGy?usp=drive_link

2.Εγκρίνει το Σύμφωνο Εφαρμογής του ΤΣΔ, όπως παρουσιάστηκε στη παραπάνω εισήγηση.
3. Εξουσιοδοτεί τον Δήμαρχο Μιχάλη Εμμ. Ερωτόκριτο για την υπογραφή του Συμφώνου Εφαρμογής ΤΣΔ

Η απόφαση αυτή πήρε αύξοντα αριθμό **29/2026**

Αφού αναγνώστηκε το πρακτικό αυτό υπογράφεται ως ακολούθως.

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ

Τουσούνης Νικόλαος

Τα Μέλη

Φραγκούλης Δημήτριος

Νικολάου Ιωάννης
Κουριαντάκης Γεώργιος
Περσελής Κωνσταντίνος
Παρλής Εμμανουήλ
Διακάκη Ελένη

Μαυρομούστακος Χριστοφής-Σπυρίδων
Ηλιακώστας Γεώργιος
Πέπης Εμμανουήλ
Γρηγοριάδης-Ζεμαλής Κωνσταντίνος

Ακριβές Απόσπασμα
από το Βιβλίο Πρακτικών

Ο Πρόεδρος ΔΣ
Ηρωικής Νήσου Κάσου

Νικόλαος Ηλ. Τουσούνης